

СИСТЕМА ФАКТОРІВ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглядаються основні проблеми та фактори, які впливають на процес економічного зростання торговельних підприємств з використанням кореляційно-регресійного аналізу.

Ключові слова: економічне зростання, торговельне підприємство, економічна стабільність, економічна безпека підприємства.

Zajac N.

SYSTEM OF FACTORS WHICH DETERMINE ECONOMIC GROWTH OF TRADING COMPANIES

The article reviews the main issues and factors that affect the growth of commercial enterprises using correlation and regression analysis.

Keywords: economic growth, commercial enterprise, economic stability, economic security company.

Вступ. Повільне і здебільшого суперечливе реформування економіки за тривалий час економічної кризи, лібералізація економічних відносин, посилення конкуренції на ринку споживчих товарів, зумовили виникнення принципово нових умов господарювання для торговельних підприємств, що суттєво послабило їх економічну стабільність та процес економічного зростання.

Для констатації факту екстенсивного чи інтенсивного економічного зростання торговельних підприємств, необхідне ствердження про позитивні зміни результатів функціонування господарських об'єктів, дослідити які можна за допомогою економетричного аналізу діяльності торговельних підприємств.

Відновлення економічної стабільності торговельної галузі на сьогодні є найважливішою передумовою подальшого розвитку як регіону, так і держави в цілому, ґрунтовними дослідженнями якої

займаються українські та закордонні вчені. Вирішити дану проблему у короткотерміновій перспективі, з огляду на особливості ринку діяльності і обмеженість джерел інвестиційного капіталу та ресурсів, вельми складно [4, с.12]. Об'єктивно виникає проблема пошуку шляхів, які б сприяли конкурентоспроможному розвитку торговельних підприємств та їх економічному зростанню, досягнути якого можна через дослідження низки показників та визначення їх взаємозв'язків. До основних показників ними віднесені: торгова площа; кількість об'єктів роздрібної торгівлі; роздрібний товарооборот; роздрібний товарооборот на одну особу; оптовий товарооборот.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення ролі і завдань аналізу взаємозв'язків основних показників торговельної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Вплив перелічених апіорі показників на економічний розвиток

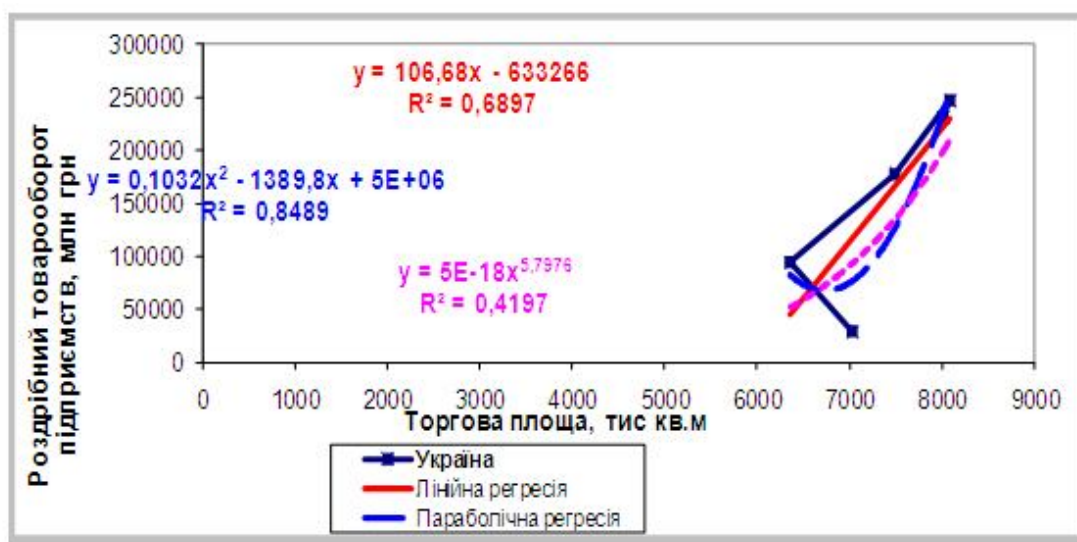

Рис.1. Вплив торгової площі на роздрібний товарооборот

торгівлі проводився за допомогою кореляційно-регресійного аналізу за лінійною, параболічною та степеневою моделями регресії.

Взаємозв'язки визначалися за такими критеріями:

1) торгова площа та роздрібний товарооборот (рис.1.);

ній, виведення на ринок товарів замінників та товарів аналогів, правильне застосування принципів мерчандайзингу.

2) кількість об'єктів роздрібно́ї торгівлі та роздрібний товарооборот (рис.2.);

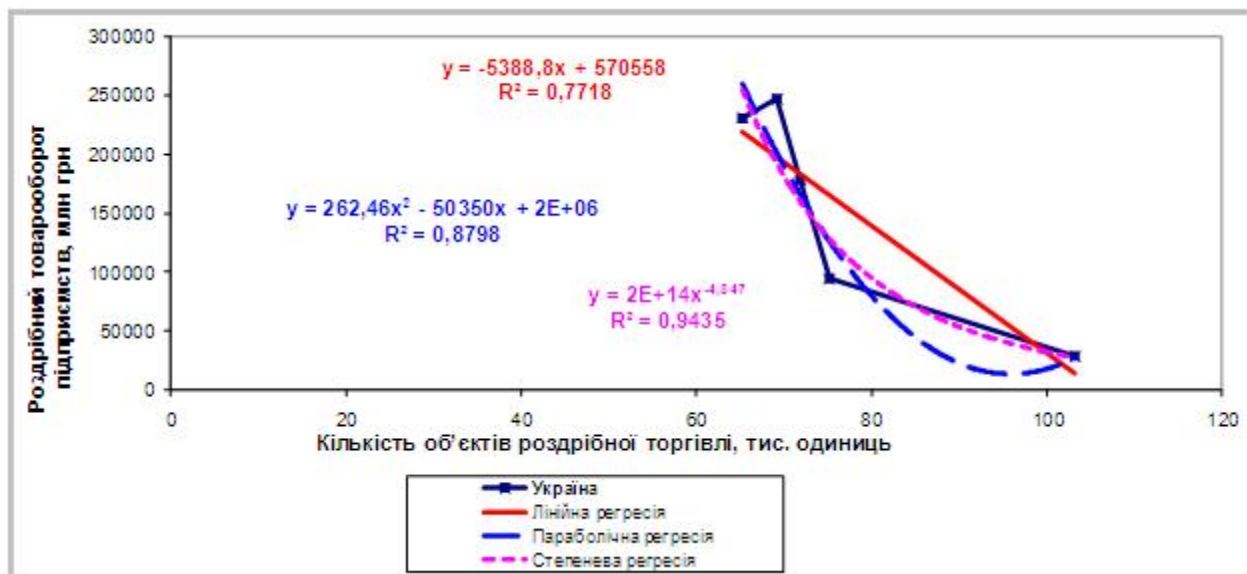

Рис.2. Вплив кількості об'єктів роздрібно́ї торгівлі на роздрібний товарооборот

В даному випадку, параболічна модель краще показує динаміку. Коефіцієнт регресії свідчить про те, що при збільшенні торгової площі підприємств на 1 тис.кв.м., роздрібний товарооборот зростає в середньому на 106,6 млн.грн. Ця взаємозалежність є логічною, і враховує розвиток сучасних видів торговельних об'єктів, таких як супермаркети, гіпермаркети, каньйони та ін., оптимізацію товарних лі-

Як свідчать дані, значення парного коефіцієнта детермінації $R = 0,771$, зміна чи коливання роздрібно́го товарообороту на 77,1% залежить від кількості об'єктів роздрібно́ї торгівлі і лише на 22,9% , залежить від зміни значень інших факторів, які у цій моделі не розглядалися. В ідеї дослідження впливу кількості об'єктів роздрібно́ї торгівлі на роздрібний товарооборот лежить постулат еконо-

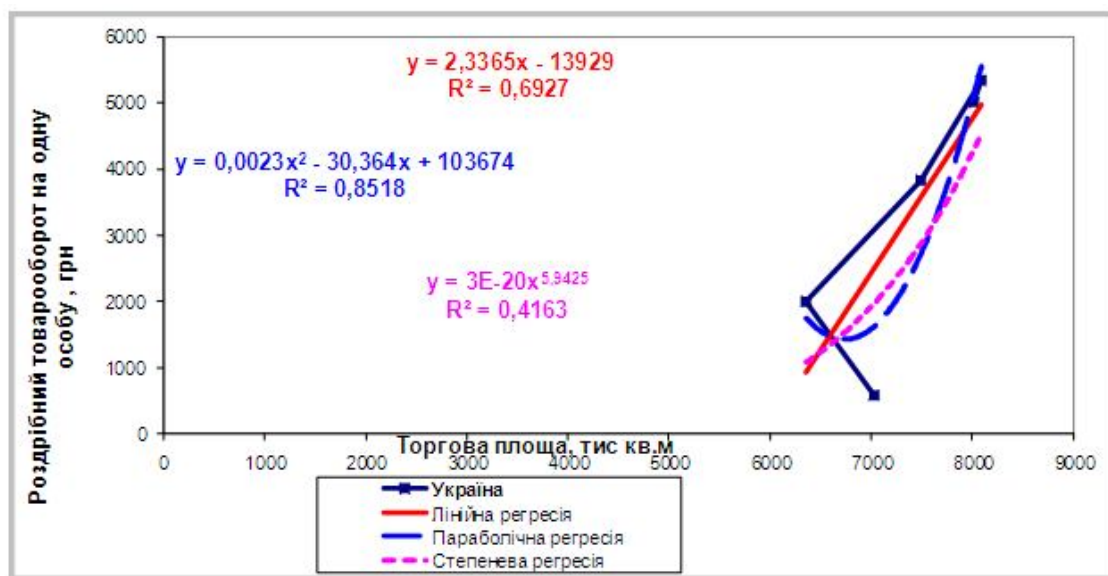

Рис.3. Вплив торговельної площі та роздрібно́го товарообороту на одну особу

мічної теорії про те, що гроші повинні працювати. На жаль, цей взаємозв'язок при розрахунку лінійної регресії носить від'ємне значення (-538,8млн.грн), і свідчить про наявність існуючих традиційних проблем, які полягають у вирішенні дилеми: споживчі потреби - матеріальна самодостатність – якість.

існує коло проблем, які виникають при збільшенні кількості об'єктів роздрібної торгівлі. Це стосується оптимального використання торгових площ, характерної для багатьох учасників ринку делітантської асортиментної політики та невдалого застосування механізму ціноутворення.

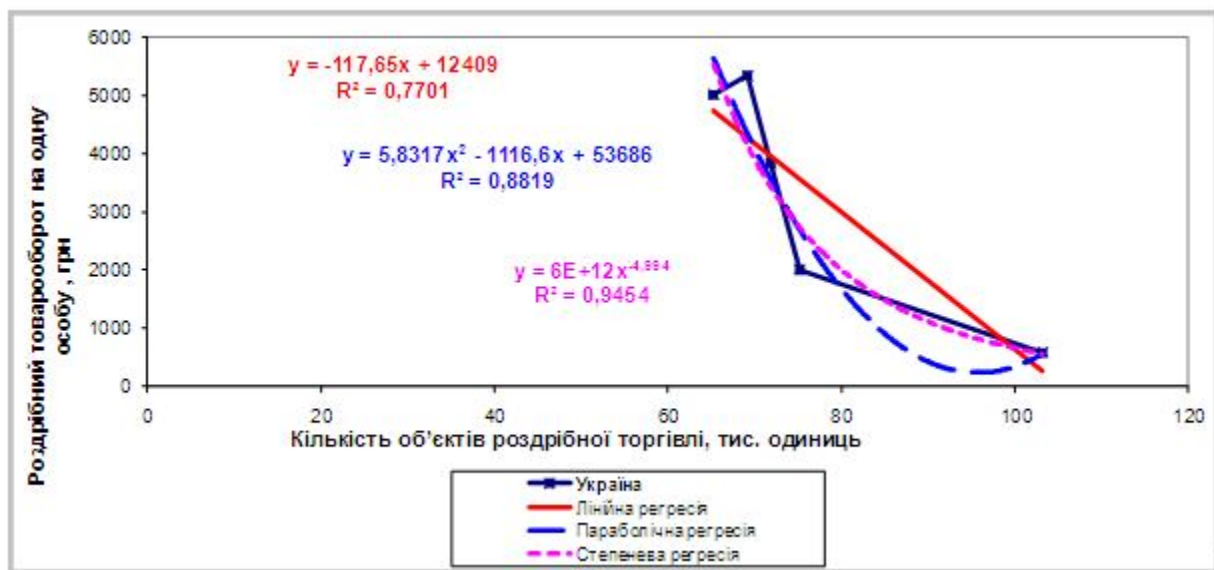

Рис.4. Вплив кількості об'єктів роздрібної торгівлі на роздрібний товарооборот на одну особу

3) торгова площа та роздрібний товарооборот на одну особу (рис.3.);

При дослідженні впливу торгової площі на роздрібний товарооборот на одну особу, прослідковується помірний характер зв'язку цього фактора. Однак, при збільшенні торгових площ на 1 тис. кв.м., роздрібний товарооборот на одну особу зростає на 2,3 грн., що є позитивною динамікою. Попри це, наступний аналіз взаємозв'язку, доводить, що

4) кількість об'єктів роздрібної торгівлі та роздрібний товарооборот на одну особу (рис.4.).

Аналізуючи коефіцієнт детермінації 0,770, слід зауважити помітну характеристику зв'язку 0,5-0,7. Однак розглядаючи в натуральних показниках дану тенденцію можна стверджувати про її негативний характер, адже, при збільшенні кількості об'єктів роздрібної торгівлі на тисячу, роздрібний товарооборот на одну особу зменшиться на 117,6 грн.

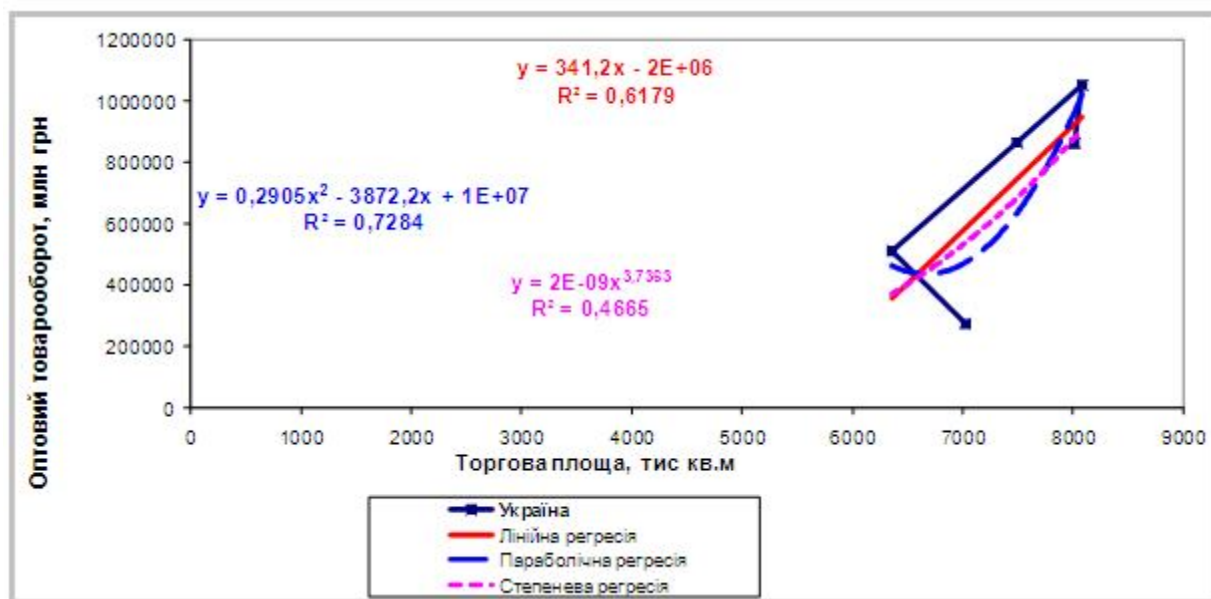

Рис.5. Вплив торгова площі на оптовий товарооборот

Існує ряд факторів, які можуть пояснити таку тенденцію: введення кластеризації населення; завдяки збільшенню кількості торговельних об'єктів, чітко окреслюється зона обслуговування; збільшення кількості торговельних об'єктів з широким та багатопрофільним асортиментом.

5) торгова площа та оптовий товарооборот (рис.5.);

Даний вид взаємозв'язку є помітний (0,5-0,7) значення коефіцієнта детермінації $R=0,617$, зміна оптового товарообороту на 61,7% залежить від збільшення торгової площі і 38,3%, залежить від зміни значень інших факторів. Дані рис.5. свідчать про позитивну тенденцію щодо збільшення оптового товарообігу на 341,2 млн. грн при умові розширення торгової площі на 1 тис. грн.

Це пояснюється появою локальних торговельних підприємств з виокремленою специфікою діяльності, і безперечно великих торговельних об'єктів.

Висновки. На основі проведеного аналізу взаємозв'язку факторів та економічного розвитку внутрішньої торгівлі можна сформулювати наступні висновки:

- вищерозглянуті взаємозв'язки факторів та показників за шкалою Чеддока носять помітний вид характеристики зв'язку;

- розглянуті критерії 2 та 4 не можуть бути визначені як такі, що мають позитивну динаміку в контексті економічного зростання внутрішньої торгівлі, хоча автентичність цих співвідношень передбачає їх тісний взаємозв'язок;

- критерії 1,3,5 свідчать про існування тісного взаємозв'язку факторів та показників які розглядалися, і про можливість удосконалення механізму реалізації сучасного інструментарію для підвищення економічної ефективності внутрішньої торгівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Геєць В. М. Нестабільність та економічне зростання / Геєць В. М. – К.: Ін-т економічного прогнозування, 2000. – 344 с.

2. Долішній М. Про рівномірність економічного розвитку регіонів України / Долішній М., Побурко Я., Карпов В. // Регіональна економіка. – 2002. – №2. – С.7-17.

3. Економічне зростання в Україні: питання та ризику / Інформ. Бюл. Міжнар. Центру перспект. Дослідж. – 2001. – «100.

4. Макухіна Н. О. Управління комерційною діяльністю торговельних підприємств на основі вдосконалення інформаційного забезпечення : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Макухіна Н.О. — Львів, 2008. — 21 с.

5. Осіпчук С. Г. Особливості функціонування системи забезпечення економічної безпеки в Україні на сучасному етапі державотворення / Осіпчук С. Г. // Економіка і держава. – 2008. - №8. – С. 98-101.

УДК 339.18

Мельник І. М.

ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ СФЕРИ ТОВАРНОГО ОБІГУ

У статті розглядаються передумови виникнення та розвитку сфери товарного обігу, її місце у структурі суспільного відтворення. Узагальнюється складові сфери товарного обігу як економічної системи, подана класифікація функцій товарного обігу.

Ключові слова: обмін, товарний обмін, товарний обіг, сфера товарного обігу, товарне виробництво.

Melnyk I.

TABLE OF CONTENTS, STRUCTURE AND FUNCTIONS OF SPHERE OF CIRCULATION OF GOODS

Pre-conditions of origin and development of sphere of circulation of goods are examined in the article, her place in the structure of public recreation. Summarized component spheres of circulation of goods as an economic system, given classification of functions of circulation of goods.

Keywords: exchange, commodity exchange, circulation of goods, sphere of circulation of goods, commodity production.

Вступ. Перехід України від адміністративно-командної системи господарювання до ринкової, формування, становлення та подальший розвиток ринкових відносин неминуче призвело до структурних зрушень в економічній системі країни, до появи принципово нових способів поєднання її елементів. Враховуючи специфічність ролі обміну, як

однієї з сфер суспільного відтворення, у забезпеченні зв'язку між виробництвом та споживанням, ці зрушення зумовили зміни у способах організації руху товарів та механізмах його забезпечення. У зв'язку з цим виникає необхідність узагальнення та конкретизації теоретичних положень щодо форм прояву товарного обігу, його функцій та структури.